

PANEVĖŽIO REGOS CENTRAS
„LINELIS“

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA
„PO VAIKYSTĖS ŠALI“

Programa skirta vaikams, mokytojams, tėvams, visuomenei

PANEVĖŽYS

2019 M.

TVIRTINU

Regos centro direktorė *[Signature]* V. Janikūnienė
2019 m. gegužės mėn. 16 d.
Įsak. Nr. V 23

PROGRAMĄ RENGĖ:

Darbo grupė, patvirtinta 2019 m. balandžio 25 d. įsakymu Nr. V-22

1. Dalia Jankevičienė, direktoriaus pavaduotoja ugdymui, auklėtoja metodininkė;
2. Danutė Kalinauskaitė, priešmokyklinio ugdymo pedagogė metodininkė;
3. Regina Šimuliūnienė, vyresnioji auklėtoja;
4. Jūratė Simaitienė, auklėtoja metodininkė;
5. Irena Navickaitė, logopedė metodininkė.

PRITARTA

Regos centro mokytojų tarybos posėdyje 2019-05-15. Prot. Nr. 2

PRITARTA

Regos centro tarybos posėdyje 2019-05-16 Prot. Nr. 3

Paskutinį kartą programa atnaujinta 2017 m. Patvirtinta 2017-09-01 direktoriaus įsakymu Nr. V-31

TURINYS

1. Bendrosios nuostatos.	4 -11
2. Ikimokyklinio ugdymo principai, tikslai, uždaviniai	12
3. Turinys, metodai ir priemonės	13
4. Visuminis ugdymas.	14-17
5. Visuminis ugdymas. Ankstyvasis amžius. (1,5-3 m.)	18-21
6. Visuminio ugdymo turinys .Ikimokyklinis amžius (3-5 metai)	22-33
6. Ugdymo pasiekimai ir jų vertinimas	33-34
7. Naudota literatūra ir šaltiniai	34-35
8. Priedai	36-38

PANEVĖŽIO REGOS CENTRO „LINELIS” IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

PROGRAMĄ REGLAMENTUOJANTYS TEISĖS AKTAI, STRATEGINIAI DOKUMENTAI

Programa parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos ir Panevėžio miesto savivaldybės švietimo skyriaus strateginių dokumentų nuostatomis, bei į ugdymo perspektyvą orientuotais teiginiais.

Ikimokyklinio ugdymo programos nuostatos grindžiamos ikimokyklinį ugdymą reglamentuojančiais dokumentais, teisės aktais, koordinuojančiais vaikų teises, saugumą, higienos sąlygų užtikrinimą, sveikatos priežiūrą ir ugdymą, pagalbos vaikui teikimą.

Programa rengiama ir sistemingai atnaujinama vadovaujantis Lietuvos Švietimo įstatymą reglamentuojančiais Švietimo ir mokslo ministerijos teisės aktais, pasikeitus teisės aktams, keičiasi ir programos atitinkami punktai (dalys).

Vadovaujamasi dokumentais:

1. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija (ratifikuota 1995 m. liepos 3 d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. I-983) apie vaiko teisę lavinti savo sugebėjimus, laisvai reikšti nuomonę ir pasirinkti, mėgstamas veiklos sritis ir t.t. programoje grindžiamas požiūris į vaiko kultūrą, dalyvavimą ugdyme.
2. Lietuvos Respublikos Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo patvirtinto 1996 m. kovo 14 d. Nr. I-1234 (Žin., 1996, Nr. 33-807) 43 str. 1p., numatančiu valstybės, vietos savivaldos institucijų, kitų fizinių ir juridinių asmenų pareigas saugoti vaiką nuo neigiamos socialinės aplinkos įtakos.
3. Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymo pakeitimo įstatymu, patvirtintu 2003 m. birželio 17 d. Nr. IX-1630, kuriame ikimokyklinis ugdymas įteisintas kaip atskira švietimo sistemos struktūros dalis.
4. Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. gegužės 20 d. nutarimas Nr. IX-1569, kurioje numatyti pagrindiniai vaiko geros politikos siekiai vaiko aprūpinimo, vaiko dalyvavimo ir vaiko apsaugos srityse.
5. Švietimo ir mokslo ministro 2011 m. balandžio 11 d. įsakymo Nr. V-579 „Dėl Mokyklos vaiko gerovės komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo.
6. Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-627 (Žin., 2005, Nr. 52-1752; 2011, Nr. 71-3448), kuriame nurodomi reikalavimai ikimokyklinio ugdymo programai. Ir pakeitimais, priimtais 2017 m. balandžio 24 d. Nr. V-268
7. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu (toliau Pasiekimų aprašas) parengtu Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerijos užsakyму vykdant ES SF finansuojamą projektą „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtra“ (Nr. VP1-2.3-ŠMM-03-V-02-001).
8. Priešmokyklinio ugdymo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2013 m. lapkričio 21 d. įsakymu Nr. V-1106, (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. liepos 22 d. įsakymo Nr. V- 674 redakcija);
9. Priešmokyklinio ugdymo bendrąja programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. rugsėjo 02 d. įsakymu Nr. V-779;
10. Bendrojo ugdymo dalykų vadovėlių ir mokymo priemonių atitikties teisės aktams įvertinimo ir aprūpinimo jais tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. lapkričio 30 d. įsakymu Nr. V-2310, 14 punktu (Mokyklos vadovas, suderinęs su mokyklos taryba, priima sprendimus dėl vadovėlių ir kitų mokymo priemonių įsigijimo) ir 16 punktu (Ištaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, už mokinio krepšelio lėšas perka priemonių, kurios ikimokyklinio ugdymo programoje numatytos kaip ugdymo turiniui įgyvendinti reikalingos priemonės).
11. Švietimo aprūpinimo standartais, patvirtintais Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. V-2368.
12. Dienynų sudarymo elektroninio dienyno duomenų pagrindu tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. kovo 15d. įsakymu Nr. V-195.

Taikomas Visuminio ugdymo modelis. Skirtingų ugdymo modelių dermė sudaro prielaidas ugdyti sveiką, savarankišką, smalsų ir aktyvų vaiką.

Projektinė veikla, ekskursijų ciklai padeda efektyviau įgyvendinti ugdymo turinį, formuoti ir puoselėti tautinius, patriotinius jausmus, formuoti ekologinio ugdymo pradmenis, plėtoti įvairias kompetencijas. Jų metu organizuojamos vaikų akcijos, parodos, konkursai, viktorinos, ekskursijos. Vykdomi tęstiniai projektai „Kas, jeigu ne aš“, „Noriu būti sveikas ir stiprus“ „Gyvename kartu, gyvename šalia“, trumpalaikiai projektai „Iš knygų lobyno“, „Kalėdinė pasaka“, edukacinės veiklos ir k. t. Projektų bei veiklų turinys koreguojamas ir pildomas atsižvelgiant į kintančius šeimų poreikius ir aktualijas.

Ugdant specialiųjų poreikių vaikus orientuojamasi į:

Švietimo įstatymo 21 straipsnio 1 dalį, kuri reglamentuoja specialiąją pedagoginę ir specialiąją pagalbą. Specialiosios pedagoginės ir specialiosios pagalbos paskirtis–didinti asmens, turinčio specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymosi veiksmingumą. Įstatymo 34 straipsnis reglamentuoja **Švietimo prieinamumą mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių.** Mokinui, turinčiam specialiųjų ugdymosi poreikių, Švietimo prieinamumas užtikrinamas pritaikant mokyklos aplinką, teikiant psichologinę, specialiąją pedagoginę, specialiąją ir socialinę pedagoginę pagalbą, aprūpinant ugdymui skirtomis techninės pagalbos priemonėmis mokykloje ir specialiosiomis mokymo priemonėmis, kitais įstatymų nustatytais būdais.

Švietimo pagalba mokiniams teikiama vadovaujantis:

Psichologinės pagalbos teikimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. V-1215 (Žin., 2011, Nr. 88-4220).

Specialiosios pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 8 d. įsakymu Nr. V-1228 (Žin., 2011, Nr. 92-4395), **Specialiosios pagalbos teikimo mokyklose (išskyrus aukštąsias mokyklas) tvarkos aprašu,** patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 8 d. įsakymu Nr. V-1229 (Žin., 2011, Nr. 92-4396).

Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. ISAK-941 (Žin., 2004, Nr. 100-3729; 2011, Nr. 99-4675).

Atnaujinant programą atsižvelgta į **Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos**, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2013 m. gruodžio 23 d. Nr. XII-745, vertybines nuostatas bei principus. Vaiko ugdymo Strategija remiasi Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatyme ir Valstybės pažangos strategijoje „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ įtvirtintais ir kitais **vertybiniais principais:**

- humaniškumas, demokratiškumas ir lygios galimybės, pilietiškumas, laisvės realizavimas ir etika, tolerancija ir dialogiškumas;
- nacionalinė tapatybė, istorijos pažinimu grįstas tradicijos tęstinumas ir atvirumas kultūrų įvairovei;
- bendradarbiavimas, bendras darbas ir įvairių visuomenės grupių nuomonių nuolatinis keitimasis bei indėlis į bendrus tikslus;
- kūrybiškumas, išradingumas, saviraiška, savo ir visuomenės sėkmės kūrimas generuojant idėjas bei jas įgyvendinant, kontekstualus atvirumas naujovėms ir geriausiai pasaulio praktikai;
- atsakingumas už savo veiksmus, aktyvus rūpinimasis savimi, aplinka, bendruomene, šalimi, efektyvus veikimas siekiant tikslų.

Strategijoje pabrėžiama, kad švietimo misija–suteikti kiekvienam su Lietuva save susiejusiam asmeniui savarankiško ir aktyvaus gyvenimo pagrindus, padėti nuolat tobulinti savo gebėjimus, tapti visaverčiu demokratinės visuomenės nariu, aktyviai dalyvaujančiu socialiniame, ekonominiame ir kultūriniame gyvenime.

Švietimas savo paskirtį geriausiai atlieka tada, kai jo raida lenkia bendrąją visuomenės raidą– daro progresyvinę įtaką mąstymo ir veikimo kultūrai. Esminis sėkmės veiksnys–švietimo institucijų ir visuomenės narių dinamiška sąveika kuriant sumanią visuomenę. Tik taip švietimas gali prisidėti prie Lietuvos tikslo tapti modernia, veržlia, atvira pasauliui, puoselėjančia savo nacionalinį tapatumą šalimi.

Ugdydami ikimokyklinukus, siekiame:

- sukurti įvairesnes paskatas ir sąlygas ugdytis atsižvelgiant į kiekvieno gebėjimą atpažinti save veiklos pasaulyje ir sudaryti sąlygas formalizuoti turimas žinias bei kompetencijas,

neatsižvelgiant į tai, ar jos įgytos savarankiškai mokantis, ar veikiant praktiškai, formalioju ar neformalioju būdu;

- sudaryti palankiausias galimybes išskleisti individualius gebėjimus ir tenkinti specialiuosius ugdymosi ir studijų poreikius. Teikti veiksmingą pedagoginę ir psichologinę pagalbą mokiniams, patiriantiems mokymosi sunkumų;
- tobulinti ugdymosi formas, vietą. Švietimą organizuoti: muziejuose, bibliotekose, kitose kultūros, meno įstaigose.

Pasikeitus teisės aktams, keičiasi ir programos atitinkami punktai (dalys).

Programoje vartojamos **sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme vartojamas sąvokas.**

DUOMENYS APIE ĮSTAIGĄ

Ikimokyklinio ugdymo įstaigos pavadinimas-Panevėžio regos centras „Linelis“.

Sutrumpintas pavadinimas –regos centras „Linelis“ (toliau centras).

Specialusis vaikų darželis "Linelis" įsteigtas 1981 m. balandžio 16 d.. Panevėžio miesto valdybos 1993-04-19 sprendimu Nr. 249 vaikų darželis reorganizuotas į darželį-mokyklą akliesiems ir silpnaregiams. Panevėžio miesto tarybos 1998-05-28 sprendimu Nr. 14-18 pavadintas specialiojo darželiu-mokykla "Linelis". Panevėžio miesto savivaldybės tarybos 2005-07-07 sprendimu Nr.1-34-3 specialiojo darželio-mokyklos "Linelis" pavadinimas pakeistas į "Linelio" specialioji mokykla-darželis. Nuo 2010-09-01, vadovaujantis Panevėžio miesto savivaldybės tarybos 2009 m. balandžio 29 d. sprendimu Nr.1-32-20 „Dėl „Linelio“ specialiosios mokyklos-darželio pavadinimo pakeitimo, Panevėžio regos centro nuostatų patvirtinimo, pavedimo regos centro „Linelis“ direktoriui ir savivaldybės tarybos 2005 m. liepos 7 d. sprendimo Nr. 1-34-3 2,6 papunkčio pripažinimo netekus galios“. Įstaiga reorganizuota į regos centrą „Linelis“.

Centras (kodas 190413619) yra biudžetinė, pelno nesiekianti savivaldybės įstaiga.

Įstaigos tipas – lopšelis-darželis.

Centro adresas: Ukmergės g. 35, LT- 35180 Panevėžys.

Centro steigėjas – Panevėžio miesto savivaldybės taryba (identifikavimo kodas 188692720, adresas: Laisvės a. 20, LT-35200 Panevėžys).

Centras yra juridinis asmuo.

Ugdymo (si) forma-dieninė.

Ugdymo (si) kalba-lietuvių.

Centre veikia: 3 ikimokyklinio, 1 jungtinė priešmokyklinio ugdymo grupės, socialinis skyrius.

Pagrindinės veiklos sritys: ikimokyklinis, priešmokyklinis, integruojami specialiųjų poreikių mokiniai į bendrojo lavinimo grupes.

Centre dirba 15 pedagogų, iš jų 80 proc. su aukštuoju, 20 proc. su aukštesniuoju išsilavinimu. 47 proc. su specialiojo pedagoginiu išsilavinimu.

Ugdytinių vystymosi sutrikimus, be auklėtojų, koreguoja specialistai: logopedas, tiflopedagogas, specialusis pedagogas, judesio korekcijos pedagogas, psichologas.

Centras ugdymo procesą organizuoja vadovaudamasis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro patvirtintomis ugdymo(si) programomis, šia programa, vaiko brandumo mokyklai rodikliais, pagrindiniais (pilietiškumo, humaniškumo, demokratiškumo, atsinaujinimo) ugdymo(si) principais.

Nuo 2001-10-24 įstaiga įtraukta į Lietuvos sveikatą stiprinančių mokyklų tinklą. Įgyvendinama Respublikinės ikimokyklinių įstaigų pedagogų asociacijos „Sveikatos želmenėliai“ suderinta programa „Noriu augti sveikas ir stiprus“.

Centras, tenkindamas vaiko, šeimos ir bendruomenės poreikius, vykdo ugdymo, vaikų globos funkcijas, pedagoginėmis ir medicininėmis priemonėmis koreguoja regos bei antrinius sutrikimus.

Centro veiklą koordinuoja miesto savivaldybės administracijos Švietimo skyrius.

Centras savo veiklą grindžia Lietuvos Respublikos Konstitucija, Vaiko teisių konvencija, Švietimo, Vietos savivaldos ir kitais įstatymais, Vyriausybės nutarimais, Švietimo ir mokslo ministerijos teisės aktais, įstaigos nuostatais ir kitais norminiais dokumentais.

PROGRAMOS FILOSOFINIAI, PSICHOLOGINIAI IR PEDAGOGINIAI ASPEKTAI

Programos šiuolaikiškumą garantuoja pažangių filosofinių kryptų jungtis. **Programa grindžiama humanistinės, rekonstruktyvistinės, egzistencialistinės bei fenomenologinės filosofinių minčių idėjomis.** Remiantis humanistinės filosofijos krypties idėja, dėmesio centre yra unikali, autentiška, laisvai realizuojanti savo kūrybines galias asmenybė. Į vaiką žiūrima, kaip į asmenį, kuris realizuoja savo galimybes pirmiausia pažindamas save, atirasdamas savo identiškumą. Ypač pabrėžiama vaiko saviraiškos galimybių svarba ugdymo procese. Pirmas ugdymo žingsnis yra savęs supratimas. Vaikai laikomi individualybėmis, jiems leidžiama suvaidinti teigiamą aktyvų vaidmenį formuojant jų ugdymą ir gyvenimą. Vaikai - unikalūs, skirtingi, todėl neįmanoma jų visų vienodai ugdyti. Jiems sudaromos įvairios ugdymosi galimybės, iš kurių vaikas renkasi.

Egzistencialistinės bei fenomenologinės krypties pagrindas-ugdyti savo šalies ir pasaulio pilietį, skatinantį kritiškai mąstyti, suvokti ir analizuoti. Vaikas ir pedagogas mokosi vienas iš kito draugiškai bendradarbiaudami. Pedagogo viena iš pareigų perduoti priimtas vertybes, išmokyti tokių dalykų, be kurių neįmanoma išgyventi. Vaikas- aktyvus, smalsus, ryžtingai siekiantis pažinti pasaulį ir kartu ugdantis pats save.

Programa orientuota ir į progresyvizmo šalininko J. **Devėjus** (J. Dewey) **teoriją**, kuria remiantis, ugdymas orientuotas į vaiką, jo interesus, patirtį, aktyvumą dalyvaujant priimant sprendimus, kurie lemia laisvus pasirinkimus, interesų kryptis. Pedagogas yra ne autoritetas, o pagalbininkas.

Programa remiasi raidos psichologų teiginiais. **Psichosocialinės raidos teoretikai** pabrėžia vaiko emocinės bei socialinės raidos, saugumo, intymumo, meilės ryšių poreikį. Remiantis **Ž. Piažė, E. Eriksono** teorijomis vaikas vystosi pagal vaikystei būdingas stadijas, priklauso nuo kitų. Kadangi emocinę ir pažintinę raidą lemia socialinė sąveika, vaikai ugdomi aktyviai žaisdami ir yra nevienodai augančios ir besivystančios nepakartojamos asmenybės. Vaiko pažinimo vystymąsi iš pradžių įtakoja aplinka, ilgainiui vaikai patyrimą įgyja vidinės refleksijos būdu, išmoksta jį paversti mintimis. Svarbų vaidmenį atlieka socialinė aplinka. Pažinimo vystymasis nulemia esminius, kokybiškus mąstymo pokyčius. Ugdytojai privalo parūpinti reikiamų priemonių, medžiagų, teikti paramą, netiesiogiai vadovauti ir skatinti domėjimąsi, kad vaiko ugdymosi galimybės būtų kuo didesnės. Vaiko unikalumą, poreikius, sėkmės garantijas, savigarbos puoselėjimą išryškino **psichologai humanistai**. Psichologo Ž.Piažė nuomone, vaikas turi savo individualų pasaulį, kuriam neužtenka žinių, informacijos, patirties, gaunamos iš kitų žmonių. Jis pats atranda, sužino stebėdamas, fantazuodamas ir eksperimentuodamas, kurdamas, - jis "konstruoja" pats save.

Programoje vadovaujamosi psichologų humanistų **K.Rodžerso, A.Maslou** teorijomis, tikinčiomis žmogaus vidinėmis galiomis. Vaikas, patekęs į saugią, laisvą, priimančią aplinką, atskleidžia savo vidines galimybes. Tokiu jis gali tapti tik tada, kai patenkinami visi baziniai vaiko poreikiai: poreikis žaisti, kurti, eksperimentuoti, patirti, atrasti, aktyviai reikštis, būti pripažintiems, saugiams ir sveikiems.

Programa parengta remiantis ir šiuolaikinėmis ugdymo teorijomis: **kultūros, sociologine, terapine pedagogika**. Kultūros pedagogika akcentuoja individo formavimąsi per kultūros vertybių perėmimą. Vydūno nuomone, kurdamas žmogus tobulėja. J.Lindės Dobilo nuomone, reikalinga ugdyti mokinį kultūros vertybių, skatinti jo kūrybinius gebėjimus. A.Maceina pasisakė už visų tautos žmonių ugdymą.

Bendrieji švietimo sistemos principai: lygių galimybių, kontekstualumo, veiksmingumo, tęstinumo laiduoja vaiko asmenybės formavimosi sėkmę. **Ikimokyklinio ugdymo principai: visuminis ugdymas, individualizavimas, tęstinumas, dermė atspindi esmines ikimokyklinio ugdymo sistemos kaitos tendencijas.** Ugdat specialiujų poreikių vaikus programoje vadovaujamosi **specialiojo ugdymo principais: lygių galimybių, integracijos, decentralizacijos, visuotinio, tęstinumo, perimamumo ir lankstumo, ugdymo funkcionalumo, tautiškumo, humaniškumo, diferencialumo, aktyvumo.** Šioje programoje minėtų ugdymo principų laikomasi planuojant ugdymo turinį, metodus, tobulinant ugdymo aplinką, numatant pedagoginės sąveikos būdus, bendradarbiavimo su tėvais, socialiniais partneriais formas.

BENDRUOMENĖS POREIKIAI IR PROGRAMOS SĄSAJOS

Aplinkos kūrimo ypatumai

Ištaigoje kuriama savita jauki aplinka.

Regos centre vaikų laukia: sporto, muzikos salė, inovatyvios edukacinės erdvės: multisensorinis kabinetas, logopedinis kabinetas. Teikiama kvalifikuota pagalba specialiujų ugdymosi poreikių

vaikams, turintiems kalbėjimo ir kalbos sutrikimų. Sudarytos palankios sąlygos vaikams, jų asmenybės sklaidai tobulėti, realizuoti save įvairioje aplinkoje. Įstaigos kieme modernios lauko priemonės. Sudarytos sąlygos vaikų fiziniam aktyvumui skatinti. Įrengta futbolo aikštelė, mobilus daržas, sodinamas sodelis, kalnelis judriai veiklai, žiemos pramogoms.

Regos centras yra modernizuotas: pakeisti langai, perdažytas fasadas bei vidaus patalpos, suremontuoti grupėse vaikų tualetai-prausyklos, virtuvėlės, pakeista grupėse, salėse grindų danga. Pusė teritorijos aptverta saugia tvora, atitinkančia higienos normos reikalavimus.

Grupėse nuolat atnaujinami vaikų baldai, žaislai, priemonės. Kiekvienos grupės aplinka savita, estetiška, informatyvi.

Regos centro aplinka yra ugdymuisi palanki aplinka:

- ✦ pakanka priemonių vaikų kompetencijoms ugdyti, savarankiškai veiklai;
- ✦ vyrauja priemonės, skatinančios vaiko pasaulio pažinimo būdus (žaidimai, priemonės - tyrinėjimams, bandymams, eksperimentavimas);
- ✦ naudojamos šiuolaikinės technikos priemonės: interaktyvi SMART lenta, garso, vaizdo aparatūra, kompiuteriai, edukaciniai robotai, šviesos stalai;
- ✦ sudarytos sąlygos, kad vaikas galėtų veikti vienas ir su grupe;
- ✦ priemonės, yra vaikams prieinamos, išdėstytos vaikui aiškiai, suprantamai ir matomai, kad vaikas galėtų laisvai, kūrybiškai veikti, pedagogas galėtų matyti ir girdėti kiekvieną vaiką.

Turime poilsio, kurį panaudojime bendruomenės reikmėms.

Kiekvienas ugdytojas pasitardamas su vaikais, tėvais stengiasi sudaryti **funkcionalią, saugią ir higienišką, estetišką, stimuliuojančią, skatinančią veikti, bendrauti, lavinti gebėjimus, ir kt. aplinką**. Tinkama vaikų aplinka tokia, kurioje tarpusavio santykiai būtų grindžiami: tolerancija, laisve ir atsakomybe, kūrybiškumu ir t.t.

1,5-3 metų amžiaus vaikų grupės aplinkoje mažieji gali rasti erdves tyrinėjimui, pažinimui ir meninei veiklai, įvairiems žaidimams, judesių lavinimui, poilsui. Aplinka saugi, įrengta taip, kad vaikai gali užsiimti individualiai arba grupėmis, laisvai judėti, rinktis priimtinausią užsiėmimą. Parinkdami žaislus, inventorių, pedagogai atsižvelgia į vaikų amžių, raidos ypatumus, individualius poreikius, interesus ir gebėjimus. Grupės aplinka kuriama ir pildoma laipsniškai ir nuosekliai. Ją siekiama priartinti prie namų aplinkos–nuotraukos, žaislai (vežimėliai, mašinėlės, muzikiniai žaislai, lėlės, knygelės, bokšteliai, ar kt.) ir priemonės, skatinančios visuminį vaikų ugdymą (si). Grupės aplinkos kūrime dalyvauja ir tėvai (globėjai).

3-5 metų amžiaus vaikų grupių aplinkos erdvės pritaikytos tiek žaidybinei tiek pažintinei veiklai. Jose dominuoja grožinės literatūros, meno, statybinių, vaidmenų žaidimų, valgio gaminimo, konstravimo, pažinimo, tyrinėjimų veiklą inspiruojančios priemonės. Aplinka keičiama atsižvelgiant į konkrečios grupės vaikų savitumą: amžių, lytį, poreikius, pomėgius, gebėjimus. Vaikams sudaromos sąlygos laisvai judėti, rinktis veiklas ir žaidimus bei jų partnerius.

Vaikų kultūra- prioritetinga įstaigos veiklos dalis, todėl siekiame sudaryti optimalias sąlygas vaikui atskleisti savo individualumą, plėtoti pažintines ir kūrybines galias. Įstaigoje puoselėjamos tradicijos padedančios vaikams tenkinti pažintinius, sociokultūrinius, dvasinius, tautinio identiteto poreikius. Tradicinės šventės ir renginiai: Rudenėlio šventė, Regos centro gimtadienis, Kalėdinė pasaka, Trijų kartų šventė, Margučių ridenimo šventė, Lietuvos gimtadienis, Sveikatos dienos, Sporto šventės, Šeimos diena, Šeimos sporto šventė, Atvirų durų dienos, Mamos, tėvelio popietės grupėse. Prasmingas ugdytinių šeimų dalyvavimas ugdymo procese, organizuojant ir vykdant tęstinius ekskursijų ciklus, padeda formuoti, plėtot tautinius, patriotinius jausmus, tenkinti pažintinius poreikius. Ugdytiniai dalyvauja mieste organizuojamuose kultūriniuose, sportiniuose renginiuose, parodose, konkursuose.

TĖVŲ (GLOBĖJŲ) IR VIETOS BENDRUOMENĖS POREIKIAI

Ugdymo programa parengta siekiant tęstinumo tarp ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pakopos. Regos centro bendruomenė visuomet stengiasi laiku reaguoti į tėvų poreikius ir lūkesčius vaiko atžvilgiu, vaiko ugdymo kultūrą įvairovės bei vaiko ugdymo modelių.

Tėvų lūkesčiai susiję su vaiko ugdymu. Jiems labai svarbu, kad būtų sudarytos geros visapusiško ugdymo (si) sąlygos, kad būtų tenkinami specialieji ir išskirtinių gebėjimų turinčių vaikų poreikiai, teikiama specialistų pagalba. Visiems tėvams svarbu yra: ikimokyklinio ugdymo įstaigos aplinkos saugumas, pasitikėjimas ikimokyklinio ugdymo paslaugų teikėju, vaiko poreikių tenkinimas.

Atsižvelgiame į tėvų lūkesčius, kurie tikisi, kad darželyje vaikai:

- **Jausis saugiai.** Vaikas gali jaustis saugus, pradžioje būdamas suaugusiųjų globoje, palaipsniui ir pats mokosi saugoti save.
- **Judės.** Vaikas nuolat juda, bėgioja, sportuoja, laipioja judėjimui, aktyviai veiklai skirtose zonose, lauko aikštelėse.
- **Žais.** Kiekviena vaikas turi galimybę žaisti su jam patinkančiais žaislais, pasirinkti žaidimo vietą, draugus. Žaisdamas jis išreiškia savo socialinę patirtį, bendrauja.
- **Mokysis bendrauti.** Vaikas nori būti gerbiamas, kitų pripažintas, kaip turintis savitų gabumų, vertingų savybių, išlikti savitu, skirtingu nuo kitų.
- **Galės patenkinti savo smalsumą.** Tenkindamas savo smalsumą, vaikas kaupia žinias, tikslina turimus daiktų vaizdinius, veikia aplinkoje su įvairiais daiktais, kartu plečia savo žodyną. Vaikas nori viską paliesti, pajauti todėl, kad jo saviti mokymosi metodai.
- **Mokysis savarankiškumo.** Vaikas nori pats savarankiškai valgyti, rengtis, pasirinkti veiklą, priemones, žaislus.
- **Produktyviai ir kūrybingai veiks.** Šiuolaikinėje žinių ir technologijų visuomenėje augantis vaikas domisi, nori žaisti kompiuterinius ir kt. žaidimus. Vaikas beveik visada nori ką nors veikti: piešti, lipdyti, konstruoti. Tam, kad vaikas nuolat galėtų įgyvendinti savo sumanymus, jam sudaromos palankios sąlygos tai atlikti, sukuriant lanksčią ir mobilią ugdymosi aplinką.

Tėvų manymu, svarbūs ikimokyklinio ugdymo kokybės aspektai yra: adekvatūs santykiai su vaikais ir jų tėvais, gera ugdymo programa, saugumo ir sveikatos užtikrinimas, vaikams siūlomos socialinės ir fizinės veiklos įvairovė.

SĄVEIKA SU ŠEIMA

Tėvų ir pedagogų bendravimas ir bendradarbiavimas grindžiamas pasitikėjimu, abipuse pagarba, dėmesiu ir konfidencialumu, aktyvia partneryste ir atsakomybe, pagarba vienas kito poreikiams ir interesams. Bendraujant ir bendradarbiaujant su ugdytinių šeimomis, kuriama benuomenė, įstaigos kultūra, vertybės, tradicijos, užtikrinama ugdymo tąsa ir kokybė.

Įstaigoje nuolat ir laiku reaguojama į šeimos poreikius:

- Ikimokyklinio ugdymo pedagogas susipažįsta su vaiko ugdymo tradicijomis šeimoje, jo kultūrine ir socialine aplinka, vertina tėvų (globėjų), kitų vaiko artimųjų vaidmenį ugdant vaiką, aptaria lūkesčius.
- Daugiavaikėms šeimoms padedama gauti socialinę paramą-mokesčio nuolaidą, susitvarkyti dokumentus.
- Prireikus ikimokyklinio ugdymo pedagogas rekomenduoja vaiko tėvams (globėjams) konsultuotis su švietimo pagalbos specialistais (logopedu), kreiptis į įstaigos Vaiko gerovės komisiją ar pedagoginę psichologinę tarnybą dėl vaiko ugdymosi poreikių.
- Sąveika su tėvais (globėjais) grindžiama nuolatiniu individualių vaiko ugdymosi poreikių ir galimybių aptarimu, tinkamų ugdymosi pasiekimų bei pažangos vertinimo metodų parinkimu,
- dalijimusi informacija ir patirtimi apie vaiko ugdymą ir ugdymąsi, daromą pažangą.
- Siekiama užtikrinti, kad tėvai (globėjai) aktyviai dalyvautų ugdymo procese, priimdami su vaiko ugdymu ir ugdymusi susijusius sprendimus, iš šitaip dalytųsi atsakomybe už vaiko ugdymo kokybę.

Bendraujama su tėvais tėvų susirinkimų, individualių susitikimų, atvirų durų dienų, šventinių renginių, pramogų, rytmečių metu, organizuojamos parodos, tėvų tiesioginis ir netiesioginis švietimas, informacijos sklaida elektroninio dienyno, facebooko, svetaibžnės pagalba.

Ši programa orientuota į bendrųjų kompetencijų ugdymą, skatina bendradarbiauti visus ugdymo dalyvius: aptarti tikslus ir uždavinius, metodus, priemones, pedagogų ir tėvų lūkesčius, ugdytinių poreikius, numatyti ugdymo perspektyvą, teikti tėvams individualią informaciją apie vaikų raidą, pasiekimus, korekcijos tęstinumą šeimoje.

POŽIŪRIS Į VAIKĄ IR JO UGDYMĄ

Vaikų ugdymas ir ugdymasis grindžiamas požiūriu:

- Ikimokyklinio ugdymo šerdis yra vaiko gerovė, visuminis ugdymasis, aktyvus, autentiškas.
- Vaikai aktyviai mokosi ir pažįsta juos supantį pasaulį praktiškai bandydami, tyrinėdami, kurdami.
- Kiekvieno vaiko ugdymosi tempas yra individualus, todėl vaikų pasiekimai įvairiose srityse skirtingi.
- Veiksmingiausiai vaikai ugdomi aplinkoje, kurioje yra saugus, gerbiamas, kurioje, kurioje pripažįstama jo nuomonė ir tenkinami jo poreikiai.
- Žaidimas-svarbiausias vaiko socialinio, emocinio ir pažintinio ugdymosi variklis.
- Savo sukaupą patirtį, žinojimą ir gebėjimus vaikai parodo skirtingais būdais-žaisdami, bendraudami, kabėdami, tyrinėdami, sprenddami kasdienes problemas, kurdami.
- Vaiko ugdymas yra integralus. Jo fizinio, emocinio, socialinio ir pažintinio ugdymosi sritys yra susijusios ir vienodai svarbios.
- Vėliau įgyjami vaikų gebėjimai, supratimas ir nuostatos grindžiami anksčiau įgytais gebėjimais, žiniomis, nuostatomis.
- Vaiko ugdymasis vyksta daugialypiame socialiniame ir kultūriniame kontekste (gerovės ar skurdo sąlygomis, vienkalbėje ar daugiakalbėje, miesto ar kaimo aplinkoje) ir yra jo veikiamas.
- Vaiko raida yra skatinama, kai jam keliama iššūkiai yra šiek tiek didesni už jo gebėjimus.

Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo pagrindas- vertybinių nuostatų, įgytų gebėjimų ir įgūdžių bei patirties visuma.

Įgyvendinant ugdymo programą tikimasi, kad ugdymas, kuris orientuotas į vaiką, jo interesus, patirtį, aktyvumą dalyvaujant priimant sprendimus, kurie lemia laisvus pasirinkimus, interesų kryptis, vaikui padės tobulinti supratimą apie aplinką, joje esančius žmones ir kt., savo kūną ir jo priežiūrą, bus ugdomas adekvatus požiūris į sveiką ir saugią gyvenseną, grūdinimą, sveiką mitybą, geriau pažins save bei suvoks kaip elgtis su šalia esančiais, įgis žinių įvairiose srityse.

Tikimasi, kad įgyvendinant šią programą vaikai, mokytojai įgys teisę ir laisvę rinktis, modeliuoti, išmėginti ir tobulinti ugdymo programą.

Į šios programos ugdymo turinį integruojamos:

Alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos programa.

Patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2006 m. kovo 17 d. įsakymu Nr. 494;

Gyvenimo įgūdžių ugdymo programa. Vilnius, 2004;

Universaliosios sveikatos ugdymo bei rengimo šeimai programos. Vilnius, 2007;

Ikimokyklinio amžiaus vaikų saugios gyvensenos įgūdžių ugdymo programa. Vilnius, 1997;

Rengimo šeimai ir lytiškumo ugdymo programa, patvirtinta LR švietimo ir mokslo ministro 2007-02-07 įsakymu Nr. 179;

„Noriu augti sveikas ir stiprus“ parengta įstaigos pedagogų.

REGIONO IR ĮSTAIGOS SAVITUMAS

Įgyvendinant ugdymo programą išlaikomas natūralus sąlytis su Panevėžio – Aukštaitijos sostinės, regiono kultūra, tradicijomis, papročiais. **Panevėžys–Aukštaitijos sostinė. Tai vienas didžiųjų Lietuvos miestų, įsikūręs Šiaurės Lietuvoje, abipus Nevėžio upės.** Jo plotas apie 50 kvadratinų kilometrų. Apskrities centras Panevėžys- augantis, besiplečiantis miestas, turintis įtakos regiono plėtrai. Miestas yra patogioje geografinėje vietoje: čia susikerta svarbiausios Lietuvos automagistralės, driekiasi tarptautinė VIA BALTIJA magistralė, jungianti su dvejomis Baltijos jūros regiono valstybių sostinėmis - Vilniumi (Lietuva) ir Ryga (Latvija). Miestą kerta geležinkelio ruožas, veikia du oro uostai, eksploatuojami vietos reikmėms.

Įstaigos vaikai turi galimybę dalyvauti Panevėžio kraštotyros muziejaus edukacinėse programose, stebėti muziejaus ekspozicijas, lankyti organizuojamas parodas. Muziejuje plečiamas ugdytinių akiratis Aukštaitijos etnografijos, liaudies meno, Aukštaitijos tapatumo srityse. Ugdytiniai jutiminį suvokimą ir vaizduotę gali lavinti Panevėžio parodų rūmuose, Galerijoje XX, seniausiam Panevėžio name.

Artimiausiuose įstaigos objektuose: prie Nevėžio upės, Skaistakalnio parke, Senvagėje ugdytojai ir ugdytiniai turi galimybę nuolat pažinti, tyrinėti, stebėti gyvą ir negyvą gamtą, ugdyti sveikatos saugojimo, pažinimo ir kitas kompetencijas, formuoti sąvokas.

Išvykos į Gamtos mokyklą, Panevėžio linų muziejų, Čičinsko kalną, Pašilių stumbryną, Ustronių T.Vaižganto knygnešių muziejų, Krekenavos girininkiją, kitas miesto žymias vietas, padeda vaikams patiem pamatyti Aukštaitijos krašto gamtos ir žmonių gyvenimo vietas, gamtinius ir kultūrinius paminklus, suvokti žmogaus ir gamtos ryšį, pažinti gimtą miestą, kraštą.

Vaikų estetinėms nuostatomis: meniniam skoniui, suvokimui, išraiškai ir pažintinėms galioms, vertybinėms nuostatomis formuoti didelę ugdomąją reikšmę turi lankymasis J.Miltinio, Lėlių vežimo, Meno, Muzikinio teatrų organizuojamuose spektakliuose, kituose renginiuose.

Vaikams geriau pažinti Aukštaitijos kraštą, žmonių puoselėjamas tradicijas, jų gyvenimo būdą, vertybes, simbolius, pajusti pagarbą amatams, kūrėjams yra galimybė ir per Panevėžio mieste organizuojamas šventes: miesto gimtadienį, vaikystės, Rasos (Joninių) ir kitas šventes.

Įstaiga palaiko glaudžius ryšius su lopšeliu-darželiu „Vaikystė“, „Pušynėlis“, „Riešutėlis“, „Rūta“, Panevėžio pradinė mokykla, Šiaulių P.Avižonio regos ugdymo centru, Klaipėdos regos centru, Kauno P. Daunio regos ugdymo centru, LASUC, biblioteka „Žalioji pelėda“, kuriose vaikai eksponuoja savo dailės, rankų darbelius. Įstaiga- miesto centre, tai suteikia didesnes galimybes vaikų pažintinei veiklai organizuoti ir puoselėti.

Nuo 2001 m. pasirinkome sveikatinimo kryptį, todėl pastoviai bendraujama su gydytoju okulistu bei bendrosios praktikos slaugytojais, organizuojami susitikimai su visuomenės sveikatos biuro specialistais. Didelis dėmesys skiriamas vaiko individualybės ugdymui: puoselėjami individualūs pasiekimai, gebėjimai, organizuojamos personalinės parodos.

MOKYTOJAS

Mokytojas- vaiko pagalbininkas, patarėjas, partneris: skatinantis vaiko asmenybės augimą, skleidimąsi, brandą, padedantis įgyti gebėjimų bei vertybinių nuostatų, sudarantis sąlygas tobulėti, tobulinantis vaiko aplinką.

Mokytojas turėtų:

- pažinti vaikus, jų poreikius ir gebėti į juos atsižvelgti;
- pažinti specifinius vaikų raidos ypatumus;
- sudaryti sąlygas perimti žmonijos vertybes ir kultūros pagrindus, juos puoselėti;
- išmanyti ikimokyklinio ugdymo turinį, jį puoselėti, integruoti, koreguoti bei kūrybiškai taikyti ugdymo procese;
- inicijuoti ar remti kitų iniciatyvas kuriant, keičiant, tobulinant ugdymo(si) aplinką;
- būti susipažinęs su ankstyvojo, priešmokyklinio ugdymo programomis;
- planuoti ir organizuoti ugdymo procesą pagal šiuolaikinius pedagoginius principus;
- palaikyti, skatinti vaiko idėjas, iniciatyvas;
- išmanyti vertinimo sistemą ir jos laikytis;
- pažinti vaiko šeimą ir teikti pedagoginę, psichologinę pagalbą;
- konstruktyviai bendrauti, bendradarbiauti su kitais specialistais, šeima, kitomis ugdymo institucijomis;
- suvokti pagrindinius Lietuvos, Europos ir pasaulio švietimo tendencijas.

Įstaigoje dirba 15 pedagogų.

Įstaigoje patvirtinta 13,65 pedagogų etatų: direktorius, direktoriaus pavaduotojas ugdymui, ikimokyklinio ugdymo auklėtojai, priešmokyklinio ugdymo pedagogai, meninio ugdymo pedagogas, judesio korekcijos pedagogas, logopedas, psichologas, specialusis pedagogas, tiflopedagogai. Išsilavinimas: 12 pedagogų su aukštuoju universitetiniu, 3 aukštesniojo universitetiniu išsilavinimu. Kvalifikacija: įstaigoje dirba 6 pedagogai įgiję ikimokyklinio ugdymo metodinį, 9 vyresniojo auklėtojo kvalifikacines kategorijas.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Programa parengta remiantis: bendraisiais švietimo sistemos, ankstyvojo amžiaus, ikimokyklinio ugdymo, specialiojo ugdymo principais.

Šioje programoje minėtų ugdymo principų laikomasi planuojant ugdymo turinį, metodus, parenkant priemones, kuriant ugdymo aplinką, organizuojant ugdymo procesą, numatant pedagoginės sąveikos būdus, bendradarbiavimo su tėvais, bendruomene, socialiniais partneriais formas. Principai atspindi požiūrį į vaiką ugdymo programoje, kuriais bus grindžiamas ugdymas.

Visuminio ugdymo principas-atsižvelgiama į vaiko raidos, vaikų kultūros dėsninumus ir siekiama visų vaiko galių plėtotės, tikslingai ugdomos vaiko vertybinės nuostatos, jausmai, mąstymas ir elgsena;

Individualizavimo principas- ugdymas grindžiamas kiekvieno vaiko asmenybės pažinimu, ugdymo(si) poreikių pripažinimu, numatant veiklas ir sudarant sąlygas kiekvienam vaikui ugdytis ir tobulėti.

Humaniškumo-pripažįstama teisė būti kitokiam, vaikas gerbiamas kaip asmenybė, turinti ryškių prigimtinių bruožų, kuriuos reikia padėti ugdyti. Ugdymas vyksta ramioje, saugioje aplinkoje, kurioje vaikas turi galimybių išreikšti save, atskleisti savo gebėjimus, kūrybiškumą.

Demokratiškumo- pripažįstama lygiavertė vaiko ir suaugusiojo partnerystė ir sąveika, kai aktyvus ir vaikas, ir ugdytojas, kai orientuojamasi į vaiką kaip į asmenybę. Šeimos ir darželio sąveika grindžiama tėvų ir auklėtojų iniciatyvų derinimu, partnerystės plėtojimu, tėvų pedagoginiu švietimu. Vaikams sudaroma galimybė kritiškai mąstyti, rinktis sau įdomią veiklą, elgtis savarankiškai, tačiau susitariama dėl kai kurių taisyklių;

Tolerancijos- vaikų skirtybės suprantamos kaip norma ir laikoma, kad visiems vaikams naudinga ugdytis, nes jie praturtina vienas kitą tuo, kad jie yra skirtingi;

Socialinio kultūrinio kryptingumo-ugdymo turinys orientuotas į vaiko gyvenimui ir ugdymui(si) reikalingų socialinių, kultūrinių kompetencijų plėtojimą;

Tęstinumo-pripažįstama, kad vaiko gyvenimas grupėje yra jo gyvenimo šeimoje tęsa. Grupėje kuriama namų aplinka, švenčiamos šventės, kalbama apie tuos darbus, kuriuos dirba jų tėvai, šeimos nariai;

Konfidencialumo-informacija apie vaiką, jo šeimą, vaiko ugdymo(si) pasiekimus ir problemas neviešinama;

Grižtamojo ryšio-pripažįstama nuolatinio ugdymo proceso vertinimo, ugdytojų veiklos refleksijos, padedančios analizuoti vaikų pasiekimus ir siekti kokybinių pokyčių, svarba; pabrėžiama tėvų ir pedagogų keitimosi informacija apie vaiko ugdymą(si) būtinumą.

Integralumo principas reiškia, kad ugdymo turinys sudaromas atsižvelgiant į visuminį vaiko pasaulio suvokimą ir mąstymo bei veiklos konkretumą bei sinkretiškumą. Ugdymo proceso metu siekiama vertybinių nuostatų, jausmų, mąstymo ir veiksmų dermės, vaiko vidinio ir išorinio pasaulio vienovės;

Individualizavimo principas reiškia, kad atsižvelgiama į kiekvieno vaiko amžių, individualų vystymosi tempą, planuojama tokia veiklos apimtis, kuri užtikrina sėkmingą kiekvieno vaiko ugdymą(-si). Atsižvelgiama į individualumą sąlygojančius veiksnius: šeimos kultūrą, tradicijų įvairovę, vaiko amžių, specialiuosius poreikius, gebėjimus, lytį, charakterį, temperamentą, išmokymo stilių, pomėgius, geriau ir menčiau išsivysčiusius gebėjimus, vaiko savęs vertinimą.

Diferencijavimo principas reiškia, kad ugdymo procesas grindžiamas visapusišku amžiaus tarpsnio ypatumų žinojimu, atsižvelgiama į vaiko ar vaikų grupės ugdymosi poreikius. Ugdymo tikslai ir uždaviniai diferencijuojami. Sudaromos palankios ugdymuisi sąlygos vaikams, turintiems ypatingų poreikių (gabiems, turintiems specialiuosius poreikius ar kt.).

TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

Tikslas-atsižvelgiant į vaiko prigimtines galias, jo individualią patirtį, vadovaujantis raidos dėsniniais, padėti vaikui išsiugdyti savarankiškumo, sveikos gyvensenos, pozityvaus bendravimo su suaugusiaisiais ir vaikais, kūrybiškumo, aplinkos ir savo šalies pažinimo, mokėjimo mokytiis pradmenis.

Uždaviniai

1. Užtikrinti vaikui saugius, turiningus, džiugius ir kūrybiškus ankstyvojo amžiaus ir ikimokyklinius metus, sudarant visas sąlygas žaidimams ir jų plėtotei.
2. Skatinti vaikų kalbinę saviraišką, bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais ir suaugusiais, plėtoti emocinę, socialinę, kultūrinę patirtį, sudarant galimybes sklandžiai pereiti iš ankstyvojo amžiaus į ikimokyklinę, iš ikimokyklinės į priešmokyklinio ugdymo pakopą.
3. Tęsti ir gilinti ugdymo šeimoje tradicijas, ugdant tautiškumą, pilietiškumą, demokratiškumą, kompensuoti skirtingas aplinkos sąlygotas raidos netolygumus, sudarant optimalias sąlygas vaiko vystymui(si), ugdymui (si).
4. Atsižvelgiant į vaikų amžių, individualias galias, padėti jiems gilinti ir išsaugoti ryšį su gimtuoju kraštu, puoselėjant tautos tradicijas ir papročius, sudarant galimybes patirti pažinimo džiaugsmą, plėtoti intelektualius gebėjimus, atrasti ir pačiam perimti įvairius pažinimo būdus.
5. Ugdyti vaikų atvirumą, pagarbą ir atsakomybę, gebėjimą suprasti, kas svarbu kitam ir pasirengimą padėti kitam, apmąstyti, turėti savo nuomonę ir remtis ja įveikiant įvairias gyvenimo problemas.
6. Saugoti ir stiprinti vaiko psichinę ir fizinę sveikatą, ugdyti teigiamą požiūrį į sveiką gyvenseną, garantuoti vaiko saugumą, padėti socializuotis naujoje aplinkoje, tenkinti aktyvumo ir judėjimo poreikį.
7. Tenkinant vaiko ir šeimos lūkesčius, siekti deramo vaiko socializacijos lygio, į ugdymo turinį integruoti kitas ugdymo programas.
8. Kaupti, apibendrinti ir analizuoti įstaigą lankančių vaikų pasiekimų kaitą, pritaikant ugdymo procesą vaikų grupės ir kiekvieno vaiko poreikiams bei galimybėms.

UGDYMO TURINIO MODELIAVIMAS, PRIEMONĖS, TOBULINIMAS

* Kiekvienas pedagogas turi teisę ir laisvę pats rinktis, modeliuoti, išmėginti ir tobulinti ugdymo programą pagal įstaigą lankančių vaikų poreikius, ugdymo (ai) stilių, patirtį, tėvų lūkesčius, pasiūlymus.

* Ugdymo turinys programoje modeliuojamas pagal kompetencijas, kurias naudojant planuojamos teminės savaitės, nurodant aktualiausias kompetencijas, galimus uždavinius ir projektus. Ugdymo turinio formą mokytojas gali keisti.

* Nuolat pildomas grožinės ir kt. literatūros kūrinių, naudojamų ugdymui, sąrašas. Grožinės literatūros kūriniai planuojami savaitiniuose ugdymo planuose.

* Savaitiniame plane planuojamos vaiko veiksenos, ugdymo formos, būdai, metodai, esant reikalui ir, ugdant specialiųjų poreikių ugdytinius, turinys individualizuojamas.

* Teikiama **specialioji pedagoginė pagalba** tiems **vaikams**, kuriems jos reikia. Pritaikoma aplinka, numatomi tikslai, metodai pagal kiekvieno vaiko poreikius, gebėjimus, pagal jo ugdymosi sąlygas. Mokytojo ir specialistų aptariami alternatyvūs ugdymo būdai, pritaikomos ugdymo priemonės. **Derinami logopedo, tiflopedagogo, specialiojo pedagogo, judesio korekcijos pedagogo, muzikos mokytojo savaitiniai planai.** Esant reikalui, kartu su tėvais, specialistais rengiami individualaus ugdymo planai.

* **Tiflopedagogas** darbą planuoja derindamas su mokytojo planais. Numato pedagogines korekcines priemones antriniams nukrypimams šalinti, moko efektyvių aplinkos suvokimo būdų, lavina vaiko regėjimo funkcijas, moko naudotis išlikusio regėjimo galimybėmis, laikytis veiklos ir poilsio režimo įstaigoje ir namuose.

* **Logopedo** ir mokytojo ugdymo veikla integruojama viena į kitą, atsižvelgiant į vaikų komunikacijos lygį, laikomasi ugdymo principų. Kalbos korekcinis ugdymas derinamas su bendru ugdytinio ugdymo procesu. Pasiekimai aptariami su mokytojais, tėvais, numatomos konkrečios korekcinio poveikio priemonės, tęstinumo galimybės.

* **Specialusis pedagogas** darbą planuoja derindamas su mokytojo planais, sudaro individualiąsias pažintinės veiklos, kalbos, bendravimo, sensomotorikos, socialinių įgūdžių ugdymo programas; prireikus papildomai sudaro higienos ir savitvarkos įgūdžių formavimo programas.

* **Judesio korekcijos pedagogas** atlieka vaikų, turinčių judesio ir padėties sutrikimų, fizinės būklės įvertinimą. Pagal atliktą įvertinimą sudaro individualias kūno kultūros programas. Veda gydomosios

mankštos užsiėmimus. Lavina vaikų fizinės ypatybės. Teikia korekcinę pagalbą vaikams, turintiems ortopedinius ir kitus sutrikimus.

* Mokytojas renka įvairias **ugdymo turinio įgyvendinimo metodus**: pokalbius, individualią bei grupinę veiklą, ekskursijas, žaidimus, pramogas, šventes, temines dienas, projektinę veiklą, netradicines dienas ir kt. Veiklą organizuoja darželyje ar už jo ribų: muziejuose (edukacinių programų metu), gamtoje, Gamtos mokykloje ir kt.

* Mokytojas renka įvairias **ugdymo priemones**, apibrėžtas **Švietimo aprūpinimo standartuose, patvirtintuose** Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. V-2368 (Žin., 2011, Nr.155). Aplinka turinama **mokymo priemonėmis**, reikalingomis programoje apibrėžtam ugdymo turiniui įgyvendinti: **bendrojo ugdymo dalyko vadovėliais, vadovėlius papildančiomis (spausdintos ar skaitmeninės) mokymo priemonėmis, daiktais, medžiagomis ir įranga** (programoje apibrėžtam ugdymo turiniui įgyvendinti reikalingos darbo, kūrybos, vaizdinės priemonės, kompiuteriai, kompiuterių įranga, žaislai ir kita), **ugdymo priemonėmis**, kurios padeda **plėtoti vaikų fizines, socialines-emocines, pažintines, kūrybines galias, specialiosiomis mokymo priemonėmis (vaizdinės, techninės, demonstracinės, skaitmeninės mokymo priemonės, žaislai, daiktai, medžiagos, literatūra ir pratybų sąsiuviniai), parengtos ar pritaikytos mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, skaitmeninėmis mokymo priemonėmis, ugdymo procesui reikalinga literatūra** (programinė, informacinė, mokslo populiarioji, vaikų, jaunimo, klasikinė, metodinė literatūra, kultūros, švietėjiški ir mokslo populiarinimo periodiniai leidiniai). Įstaigos aplinka turinama **priemonėmis mokinio darbo vietai, poilsiui ar individualiam darbui bei mokymo priemonėms laikyti reikalingais baldais**.

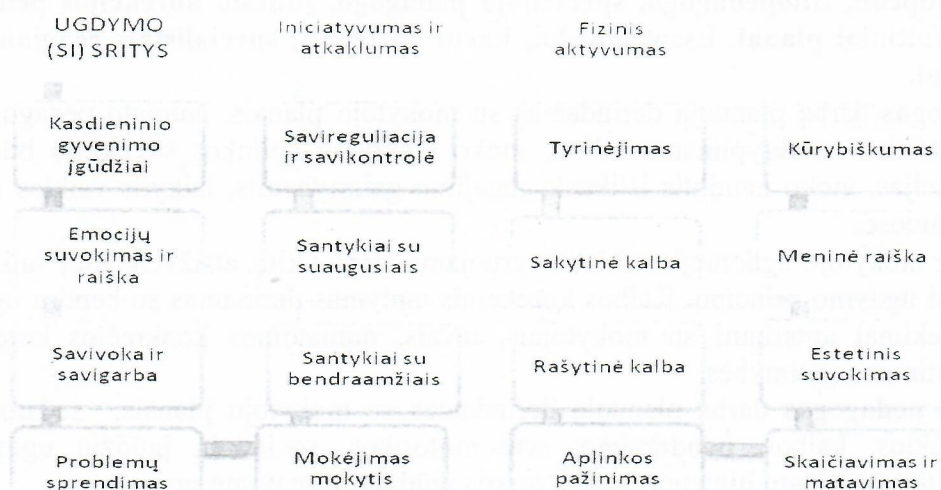
* Mokytojas renka ikimokyklinio ugdymo priemones, kurios padeda plėtoti ikimokyklinio amžiaus vaikų fizines, socialines-emocines, pažintines, kūrybines galias.

III. VISUMINIS UGDYMAS

Ugdymo programos dera tarpusavyje ir užtikrina ugdymo tęstinumą, orientuotos į visuminį vaiko ugdymą(si), nes ugdymo modelius ir programas vienija analogiški tikslai ir principai. Pagrindinės ugdymo modelių ir programų idėjos optimaliai padeda atsiskleisti vaikui, skatinti jo saviraišką, ugdymo turiniui tapti savastimi.

Šiuolaikiniame ugdyme iškyla asmens kompetencijos svarba. Kompetencijos dėmenys- vertybinės nuostatos, gebėjimai ir įgūdžiai, žinios ir supratimas. Dėmenų plėtotė priimama kaip integralus, vientisas procesas. Skiriamos kompetencijos: socialinė, sveikatos saugojimo, pažinimo, komunikavimo, meninė kompetencijos. Kompetencijos samprata nusako pagrindines šiuolaikinio ugdymo tendencijas- padėti vaikui įgyti ir plėtoti kasdieniam gyvenimui ir ugdymui (si) reikalingų kompetencijas, remiantis vaiko socialine-kognityvine patirtimi, nes pripažįstama, kad jis yra žinių visuomenę konstruojantis subjektas, joje veikiantis ir ją kuriantis.

Vaiko pasiekimai ir ugdytini gebėjimai teikiami pagal išskiriamas UGDYMO SRITIS, kurių yra 18. (žr.1 pav.)

1 lentelė Ugdymo(si) sritys

Programoje pasiekimų sritys sąlyginai jungiamos į kompetencijas, nes kiekviena kompetencija gali apimti keletą ugdymosi pasiekimų sričių. Ugdymo(si) turinys atskleidžiamas per kompetencijas (žr. 2 lentelę).

Socialinė kompetencija	Sveikatos saugojimo kompetencija	Komunikavimo kompetencija	Pažinimo kompetencija	Meninė kompetencija
Ugdymosi pasiekimų sričių sąsajos				
♦ Emocijų suvokimas ir raiška ♦ Savireguliacija ir savikontrolė ♦ Savivoka ir savigarba ♦ Santykiai su suaugusiais ♦ Santykiai su bendraamžiais ♦ Iniciatyvumas ir atkaklumas ♦ Problemų sprendimas	♦ Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai ♦ Fizinis aktyvumas ♦ Savireguliacija ir savikontrolė	♦ Savireguliacija ir savikontrolė ♦ Sakytinė kalba ♦ Rašytinė kalba ♦ Meninė raiška ♦ Aplinkos pažinimas	♦ Aplinkos pažinimas ♦ Skaičiavimas ir matavimas ♦ Iniciatyvumas ir atkaklumas ♦ Tyrinėjimas ♦ Problemų sprendimas ♦ Mokėjimas mokytis	♦ Meninė raiška ♦ Estetinis suvokimas ♦ Kūrybiškumas

2 lentelė. Ugdymosi sričių sąsajos

Edukacinė aplinka kuriama vadovaujantis Švietimo aprūpinimo standartais patvirtintais Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011m. gruodžio 12d. įsakymu Nr. V-2368.

Visuminio ugdymo modeliai apsprendžia skirtumus kuriant edukacinę aplinką priemones, inventorių, priemones, žaislus, įrangą, baldus naudojamus patalpose ir lauke. 3 lentelėje pateikiamas rekomenduotinas priemonių, žaislų, inventoriaus sąrašas reikalingas tinkamai siekti ugdymo programoje numatytų tikslų, kuriant ir turtinant edukacinę aplinką:

Turinys	Visuminis ugdymas
Smulkioji motorika	Priemonės, žaidimai: vėrimas, rišimas, sukimas, manipuliavimas, dėliojimas.
Sensorika	Spalvų, garsų, kvapų, faktūrų pažinimo priemonės, žaidimai. Masažiniai kamuoliai. Rankų treniruokliai. Masažinės pagalvėlės. Pojūčiai, faktūros.
Lavinantys žaislai	Kaladės, kaladėlės, konstruktoriai, techniniai konstruktoriai, minkšti lavinantys žaislai, kūrybiniai žaidimai, įvairūs stalo žaidimai, dėmesio, loginiai žaidimai, dėlionės, loto.
Kalba	Raidynas, skaitymo įgūdžiai. Logopedinės priemonės, žaidimai. Lipduka kalbai mokytis. Kilimėliai kortelėms. Rašymo įgūdžiai. Loto, kiti žaidimai kalbinei raiškai.

Literatūra	Įvairios grožinės literatūros knygelės, enciklopedijos, garsinės–siurprizinės knygelės, žurnalai, pasakų įrašai.
Matematika	Svoris, skaičiavimas. Konstruktoriai matematikai. Skaičiai, skaitliukai. Formos, figūros. Laikas, pinigai. Logika. Matematiniai lotai.
Gamta, aplinkos pažinimas	Priemonės įvairiems tyrinėjimams: mikroskopai, teleskopai, žiūronai, svarstyklės, padidinamieji stiklai, http://www.gudragalvis.lt/prekiu-katalogas/1-9.html magnetų rinkiniai, kitos priemonės. Priemonės gamtai, jos reiškiniams pažinti: paveikslai, muliažai. Priemonės, paveikslai, nuotraukos, ekologijai, geografijai, šalies istorijai pažinti. Paveikslai: Higiena, sveika gyvensena. Tautinė atributika simbolika. Laikrodžiai. Kalendoriai: savaitės, dienos, mėnesio, oro kalendorius, sieninis kalendorius, mėnesiai-metai. Derinimo ir sandaros dalių kortelės, vystymosi linijos (etapai). Sausumos ir vandens gaublys (šiurkštus). Žemynų gaublys (spalvotas). Pasaulio žemėlapis (intarpų). Kompasas. Žemė paviršiaus formos maketai. Įranga gamtos pažinimui: akvariumas, terariumas, narvelis ir kt.
Dailė, darbeliai	Kartono, įvairaus popieriaus rinkiniai. Dvipusis spalvotas popierius. Popierius piešimui, lankstymui. Trafaretai. Veltinis, drobė, šilkas. Molis, modelinas, plastelinas. Kreidutės, pastelė. Įvairūs dažai. Įvairūs rašikliai, pieštukai. Klijai. Prijuostės. Molbertai, džiovyklos.
Muzika	Švilpukai, kamertonai, garsų dėžutės, varpeliai. Tamburiniai, marakasai, smėlio indeliai, trikampiai, skambučiai, varpeliai, kiti ritminiai instrumentai. Įvairūs instrumentai, įrašai. Muzikos raštas: penklinė, muzikos raktai, gama, natos. Muzikos istorija: derinimo kortelės "Kompozitoriai". Derinimo ir klasifikavimo kortelės Instrumentai".
Teatras	Širmos, stovai, įvairios teatrinės lėlės, dekoracijos, teatriniai rūbai, kaukės.
Saugus eismas	Kelio ženklai, perėjų maketai, mašinos, liemenės.
Sportas, kūno kultūra	Triratukai, dviratukai, paspirtukai, riedučiai, įvairūs sportiniai inventoriai, priemonės sportiniams žaidimams. Kamuoliai mankštai, kineziterapijai, kamuoliai žaidimams. Gimnastikos inventoriai. Porolono formos, įvairi salės įranga. Skiriamieji rūbai. Kamuoliukų baseinai. Kita reikiama įranga.
Žaidimų kampeliai	Įvairūs žaislai, lėlės, mašinos ir kitos priemonės (rūbai, atributika) kūrybiniam žaidimams. Baldeliai kūrybiniam žaidimams. Žaislai-siurprizai. Individualūs kilimėliai veiklai, žaidimams, pagalvėlės ir kt.
Baldai	Lentynos, spintos, stalai, kėdės, kiti baldai, veidrodžiai. Interjero dekoracijos, dėžės, talpos priemonių, žaislų saugojimui.
Lauko įranga	Supynės, spyruokliukai, bokštai, platformos, nameliai, karuselės, smėlio dėžės namukai ir pavėsinės, pakabinami hamakai, palapinės, mobilūs suolai, stalai,

inventorius ir žaislai	baseinėliai. Smėlio, lauko žaislai, inventorius darbui gamtoje.
Prezentacijų lentos ir kita įranga	Stovai, lentos magnetinės lentos, šviečiančios lentos, šviesos stalai, ekranai, interaktyvi lenta.
IKT priemonės	Magnetofonai, nešiojami kompiuteriai, multimedia, fotoaparatai, USB laikmenos, diskeliai.

3 lentelė. Rekomenduotinos priemonės, žaislai, inventorius.

Ugdymo turinys perteikiamas vadovaujantis pasirinkta teorine ugdymo samprata ir orientuojamas į vaiką, jo poreikius, interesus, kultūrą, grindžiamas naujaisiais vaiko, vaikystės bei šeimos socialiniais-kultūriniais vertinimais, gerąja įstaigos patirtimi. Atsižvelgiama į vaiko asmenybės raidos tarpsnius būdingus dėsningumus, esminius individualius ir grupinius augančio žmogaus poreikius, įstaigos profilį, tikslus, realias sąlygas.

Ugdymo turinys :

- ♦ atliepia žaidimo ir tikslingo pažinimo santykį, ugdymo (si) vientisumą, ugdytojo ir ugdytinio sąveiką, skatinančią vaiko aktyvumą, kūrybiškumą, saviraišką;
- ♦ yra aktualus, prasmingas ir vertingas, sudarantis prielaidas įvairiapusei vaiko galių plėtotei ir sklaidai;
- ♦ paremtas asmeniniu pažinimu, padedančiu atskleisti tikrovės reiškinių ryšius ir sąveikas;
- ♦ taikomas konkrečios ugdymo grupės specifikai;
- ♦ individualizuojamas atsižvelgiant į individualius poreikius, turimų gebėjimų, įgūdžių lygmenį, numatant tolesnio ugdymo perspektyvą (priešmokyklinis ugdymas);

pritaikytas, lankstus leidžiantis realizuoti specifinius poreikius ir gebėjimus.

Programoje ugdymo turinys perteikiamas per kompetencijas, numatant kiekvienos kompetencijos sąsajas su ugdymosi sritimis ir ugdymo gaires–tai atitinkamų ugdymo sričių veiklos turinys, jo įgyvendinimo būdai, galimos vaiko veiksenos.

Vaiko pasiekimai ir gebėjimai teikiami vadovaujantis Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu (Nr. VP1-2.3-ŠMM-03-V-02-001).

- ♦ Vaikas- ugdymas grindžiamas amžiaus tarpsnių ypatumais ir individualiomis galiomis. Prioritetas teikiamas vaiko asmenybės galių (fizinų, intelektinių, emocinių ir kt.) sklaidai, jo turinys parenkamas orientuojantis į vaikų amžių, galimybes, patirtį, jų polinkius ir norus.
- ♦ Pažinimas-vadovaujamasi nuostata, kad vaikas pažįsta pasaulį stebėdamas, emocionaliai išgyvendamas ir praktiškai veikdamas. Tai vyksta veiklos, individualios patirties dėka. Pažinimas siejamas su įvairiapuse veikla, kuri skatina pažinimo procesų lavėjimą. Akcentuojamas žinių įprasminimas jausminiu pagrindu, pažintinės, jausminės veiklos rėmimasis individualia branda.
- ♦ Ugdymo procesas-visuminio ugdymo struktūrinė ašis yra- formuotinių vaizdinių, pažinimo, aktyvios veiklos, būdų, emocinių vertinimo santykių integruota sistema. Vadovaujantis šia nuostata vaikams sudaroma galimybė rinktis veiklą, patiems tyrinėti, spręsti įvairias problemas, išgyventi, kurti.

Skiriami keli pagrindiniai vaikų veiklos organizavimo būdai: individuali, bendra, grupinė vaikų veikla, kurią gali sieti bendra tema; sudaranti prielaidas apjungti įvairią veiklą. Vaikams sudaroma galimybė rinktis veiklą pagal pomėgius, individualią brandą. Vaikų kolektyvinė veikla derinama su nedidelių grupelių bei individualia veikla arba, atsisakius kolektyvinės veiklos etapo, sudaromos galimybės vaikams veikti individualiai ar nedidelėmis grupelėmis. Pažymėtina, kad bendros veiklos vyravimo vengiama, nes ikimokyklinio amžiaus vaiko veikla efektyvi tik tuomet, kai jis susidomi tuo ką daro, be to, jam būdinga dažnai keisti užsiėmimą, vaikas nori rinktis, aktyviai pats veikti. Grupinei bei individualiai veiklai vaikus gali paakinti bendra probleminė užduotis, kurią jie kartu su auklėtoja suformulavo. Grupės edukacinė aplinka skirstoma veiklos erdvėmis.

Visuminio ugdymo modelis sudaro prielaidas integracijos galimybėms, nes tam tikros veiklos rūšys gali tapti kitos veiklos sudėtine dalimi. Organizuojant vaikų veiklą, svarbu, kad formuotųsi geranoriški jų

tarpusavio santykiai, jie pratintųsi veikti šalia, netrukdydami vienas kitam, ar žaistų kartu draugiškai tardamiesi, dalydamiesi veikla pagal kiekvieno galimybes. Vaikai gali įgyti ir unikalią bendravimo, bendradarbiavimo su kitais patirtį, nes nuolat mokomi būti šalia kitų ir kartu su kitais.

♦ Pedagogas veiklą plėtoja kartu su vaikais ir išnaudoja palankias sąlygas įprasminant, apibendrinant, pergrupuojant žinias. Svarbiausias orientyras veiklai organizuoti yra ugdymo tikslai, kurių kryptingai siekiama. Veikdama kartu su vaiku, auklėtoja mato, ką jis moka, kokie jo veiklos įgūdžiai, turi galimybę toliau plėsti žinias, formuoti įgūdžius, kurie būtini tam vaikui. Pabrėžiamas auklėtojos vaidmuo kuriant šiltą, laisvą, ramią atmosferą grupėje, sudarant sąlygas, suteikiančias galimybę laisvai rinktis veiklą, bendravimo partnerius, atkreipiant vaiko dėmesį į kito jausmus, išgyvenimus, įspūdžius.

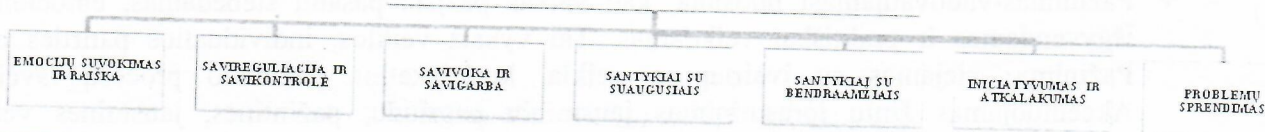
VISUMINIO UGDYMO TURINYS. ANKSTYVASIS AMŽIUS (1,5-3 metai)

♦ Pažintinis vystymasis. šio amžiaus vaiko intelektas ikioperacinis, t.y. jau formuojasi prielaidos loginiams mąstymo veiksams. Tai nulemia vaiko protinės veiklos galimybes. Šiuo laiku pradedama suprasti, kad daiktas egzistuoja realiai ir žodžio pavidalu. Kalba vystosi sparčiai, vaiko žodynas turtėja ir tobulėja. Sparčiai besivystanti kalba iš esmės keičia vaiko mąstymą, tarpasmeninį bendravimą ir savęs suvokimą. Simbolinė kalbos funkcija šiame amžiuje reiškiasi ne tik žodžiais, bet ir simboliniu žaidimu, bet ir piešiniu.

♦ Psichosocialinis vystymasis. Psichosocialinio vystymosi tikslas yra savikontrolės jausmas, kartu išlaikant pozityvų savęs vertinimą, tikėjimą savimi. Tai pasiekama per savarankiškumą, individualų aktyvumą įvairiausioje veikloje. Vaikas pradeda suprasti nuolat pasikartojančius poreikius, būsenas, reikalavimus kitiems tai, kas lemia savivaizdžio kūrimosi pradžią. Didėja savarankiškumas, emocinė nepriklausomybė rodo vaiko augimo ir brendimo ženklą.

Vienas iš svarbiausių šio amžiaus vystymosi uždavinių - simbolinis žaidimas ir sugebėjimas fantazuoti. Žaidimas - aukščiausia egocentrinės minties raida, pabrėžianti subjektyvią ir individualistinę vaiko prigimtį. Žaidimas vaiko gyvenime darosi vis svarbesnis ir reikšmingesnis, tampa bendra vaiko ir suaugusio komunikacinė veikla. Formuojasi savarankiški higienos kultūros įgūdžiai, lavėja dėmesys, atmintis. Šiame amžiuje vaiko socialinis, emocinis, fizinis, intelektinis vystymasis integralus, visuminis. Atsižvelgiant į tai, kad spartesnė vienos srities raida stimuliuoja kitų sričių raidą ir atvirkščiai, siekiama sudaryti įvairiapusę ugdymo (si) aplinką, sudaryti palankiausias sąlygas vaiko gabumų pradmenų plėtojimui.

SOCIALINĖ KOMPETENCIJA

UGDYMO GAIRĖS

Bendri vaiko ir pedagogo žaidimai, žaidinimai skatinantys emocijų raišką: čiūčiavimai, liūliavimai. Įspūdžių turtinimas stebint aplinką, paveikslus, žaislus, knygų iliustracijas, aplinkinių emocijų raišką. Nesudėtingų grožinės literatūros kūrinių, dainelių klausymas, nuotaikų perteikimas (plojimas, mimika). Netikėto efekto žaidimai- slėpimas, radimas, ieškojimas. Lietuvių liaudies žaidinimai. Ritualiniai susipažinimo, pasisveikinimo, atsisveikinimo, dienos ritmo žaidimai, dainelės, eilėraštkai. Žaidimai pavieniui, po kelis žaidimų salelėse, su įvairiais žaislais. Bendra suaugusiojo ir vaikų žaidimai ir veikla. Pažintiniai ir lavinamieji žaidimai skatinantys dalintis, perduoti vienas kitam žaislus, daiktus. „Vardų“ žaidimai, žaidimai su veidrodžiais, lopšinės, dainelės su vaikų vardų kartojimu. Knygelių iliustracijų, paveikslėlių stebėjimas, pavadinimas, aptarimas. Žaislų, priemonių ir kitų veiklų pasirinkimas įvairiose edukacinėse aplinkose (grupė, kiemas, salė). Sąlygų sudarymas išbandyti ir pažinti žaislų, priemonių funkcijas.